

PALOMA-podcast Maryam Fathollahi

Äänitteen kesto: 20 minuuttia

Litterointimerkinnot

K: haastattelija

V: vastaaja

sa- sana jää kesken

(sana) epävarmasti kuultu jakso puheessa tai epävarmasti tunnistettu puhuja

(-) sana, josta ei saatu selvää

(--) useampia sanoja, joista ei saatu selvää

, . ? : kieliopin mukainen välimerkki tai alle 10 sekunnin tauko puheessa

---

K: Tänään meil on täällä vieras, jonka työtä mul on ollu ilo käydä seuraamassa. Hän osaa mielettömän ammattitaitoosasti rakentaa luottamusta asiakkaisiinsa, joista monet ovat paperittomia ja tosi hankalassa asemassa. Voitko sä esitellä itsesi, Maryam?

V: Olen Maryam Fathollahi ja kotoisin Iranista. Tällä hetkellä olen äiti, vaimo, tytär, ohjaaja ja Suomen kansalainen.

K: Kerro vähän sun työstä.

V: Itse asiassa mun työ on kiinnostavaa, mitä me teen joka päivä. Työskentelen maahanmuuttajien, nuorten kanssa, tai tukemalla heitä päästä elämässä Suomessa eteenpäin.

K: Sä oot itsekin tullu pakolaisena Suomeen, tarkemmin sanottuna kiintiöpakolaisena. Kerrotko sä siitä hetkestä, kun sä sait kuulla, että te muutatte Suomeen?

V: Se vähän [naurahtaa] epämukavalta tuntui silloin. Mä en tiennyt missä Suomi on ja minkälainen maa, ja vähän olin kuullut, että aina on talvi, on kylmä, ja mä aikasemmin en tykkää talvesta ollenkaan. Se oli vähän sokki meille, ja meillä ei ollut valintaoikeutta, eli se oli pakko päästä tai joutui odottamaan, mutta seuraavasta maasta ei ollut mitään tietoa, mihin on seuraava maa.

K: Saitko sä jostakin sitte tietoa Suomesta etukäteen?

V: Kyllä ainakin mä juttelin mun esimieheni kanssa, kun mä olin työssä siellä Turkissa, että mulla on tullu semmonen päätös, että pääsen Suomeen, mutta emmä tykkää ja emmä halua. Hän oli itse nigerialainen joka on kasvanut Amerikassa ja on ollut tohtoritutkintoa, ja hän sanoi suoraan mulle, että sun pitäis päästä Suomeen. [naurahtaa] Suomi, se sopii perheille, erityisesti sinulle. Sitten mä ajattelin, että okei pitää vielä miettiä. Ja pääsin heti (Cafe.netiin) ja siellä etsimme tietoa, kuvia Suomesta. Muistan hyvin, että kesäajasta oli otettu kuvia, ihmisillä oli jäätelöä ja pukeutunut [nauraa] kesävaatteisiin. Sit mä vähän sanoin mun miehelle, että sielläkin on kesä, ja ihmisillä ehkä on ennakkoluuloa Suomesta. Sit päätimme päästä Suomeen, ja lasten kannaltakin oli hyvä, kun mun tytär oli kouluikäinen ja olisi hyvä mahdollisimman pian päästä kouluun.

K: Te tulitte siis koko perhe Suomeen. Oliko alussa jotain mikä oli haastavaa? Sä kerroit aikasemmin siitä hiljaisuudesta, et se oli aika vierasta.

V: Ehkä se riippuu myös meidän kulttuurista. Mä ajattelen, me olemme sosiaalisia ihmisiä ja heti otetaan kontaktia esim naapureiden kanssa tai jos istutaan junassa tai bussissa tai julkisella, me halutaan puhua, keskustella ihmisten kanssa, vaikka tervehtiä, se riittää, tai hymyilläkin, se riittää. Mä halusin tutustua ihmisiin ja se oli mulle tärkeää, mitä he ajattelee meistä, mua kiinnosti tietää, koska joskus ihmiset ajattelee pakolaisia, että ovat nälkäihmisiä tai on tullut

vaikka sodasta, vaikka ei ole näin, ihmiset hakee turvapaikkaa eri syistä. Mä en saanut siihen vastauksia meiän läheisiltä, vaikka naapureista, meillä ei ollut koskaan suhdetta siellä, ei rakennettu mitään suhdetta. Mutta se meni näin, ei mitään suhdetta naapureiden kanssa. Mä asuin siellä alueella eri asunnoissa kaheksan vuotta.

K: Tunsitko sä olosi ulkopuoliseksi niinä alkuvuosina?

V: Voin sanoa, että kyllä. Ja se tuntui silloin kun on jotakin epäasiallista kysymystä tai joutuu kohtaamaan rasismia, silloin se tuntuu ehkä, olet erilainen. Nykyään todella harvoin se tapahtuu, mutta ennen oli, ehkä en osannut kieltä, en osannut esitellä itseä, en osannut tai tiennyt suomalaisten kulttuuria, elämäntavat. Kaikki ne on vaikuttanut. Ehkä jos sama asia tapahtui nyt mulle, ajattelen että mulla on ihan eri näkökulma tai ajatus verrattuna silloin.

K: Eli se on erilaista nyt ku sä oot osallisena tässä yhteiskunnassa. Miten sä ajattelit siin alussa, miten sut otettiin vastaan täällä Suomessa?

V: Kaikki muut oli ihan hyvä [nauraa] paitsi muutama kerta. Kyllä suomalaiset ottavat ihan hyvin vastaan maahanmuuttajia tai ulkomaalaisia, jotka on heiän ihan lähellä, työpaikassa, koulussa. Ja se mitä mä aina kerron mun läheisille myös, että ei kannata olla ujo suomalaisten kanssa tai pelkää että sun suomen kielen taito on heikko. Aina on ollut kannustusta tästä, että ei ketään naura jos sanot jotakin väärä sana, toisaalta he korjaa vääriä sanoja tai lauseita. Mulla on ollut näin, ja aina mulla on ollut hyviä, mukavia työkavereita ja koulukavereita joskus, tai tähän astikin jotakin suhteita on jatkunut ja ollaan yhteydessä vuosien jälkeen.

K: Onks sulla jotain suomalaista tapaa, jota sä pidät tärkeenä, jonka sä oot ottanu vähän sun omaks tavaksi?

V: Ollaan ajoissa. [naurahtaa] Itse aina yritän olla ajoissa ja suosittelen sitä kaikille, mun lapsille tai mun kavereille, ja jos olet myöhässä, pitää vain ilmoittaa etukäteen että olet myöhässä. Ja työssä toimit aina luotettavasti, luottamus on todella myös mulle tärkeä asia, mikä mä näki

jokaisessa suomalaisten kulttuurialueella, työkulttuuri, erilainen elämänculttuurit, moneen asiaan, jotka liittyy suomalaiseen kulttuurin ja elämäntapaan.

K: Sä mainitsit ton luottamuksen. Mitä sä aattelet sun kokemuksen mukaan, onks pakolaisten vaikee luottaa viranomaisiin?

V: Se riippuu minkälaista ehkä elämäntarinaa ihmisellä on ennen Suomeen tuloa. Jos joku on joutunut vankilaan tai joku vakaviin asioihin viranomaisten kanssa, totta kai heidän kokemus on ihan eri tavalla kun esimerkiksi minun kokemus. Mutta mä yritän luottaa ihmisiä, viranomaisia. Kun mä nään, että tässä maassa suurin osa asioista toimii ihan hyvin ja se näkyy myös asukkaiden tyytyväisyytenä, kun avaat netin ja hankit tietoa, että suomalaiset ovat melkein tyytyväinen omasta elämästään. Mutta kun mä toimin pakolaisten kanssa ja olen heidän kanssa tekemässä työtä eri viranomaisten kanssa, kyllä ihmisillä on vaikeaa luottaa viranomaisiin, kun heillä on vakavia kokemuksia omasta maasta tai toisesta maasta. Ja ei voi luottaa, ei kertoa kaikkea mitä oikeasti se vois olla, esimerkiksi heidän turvapaikkaprosessiin avuksi, he ei uskalla kertoa niitä, koska ei luota viranomaisiin, että jos sanotaan näin, me saamme esimerkiksi semmonen epäluuloa jostain asioista. Se pitää ottaa huomioon myös, että pakolaiset jotka on tullut kriisialueelta tai on joutunut fyysisiin tai psyykkisiä väkivaltaa, ihan eri tavalla he luottaa tai he toimii viranomaisten kanssa kun muut ihmiset, jotka eri syistä on päässyt Suomeen.

K: Jos on asiakkaana joku semmonen henkilö, jonka on tosi vaikee luottaa viranomaisiin, niin mitä sä neuvositt tekemään siinä tilanteessa?

V: Se luottamus ei rakennu itsestään. [naurahtaa] Se vain vuorovaikutusta, mun mielestä se rakentuu ja onnistuu hyvässä vuorovaikutuksessa olla asiakkaitten tai muitten ihmisten kanssa. Eli kuunnellaan heitä ja oikeasti tutkitaan ne asiat jotka jossain maissa tapahtuu, ehkä joillekin ihmisille se on vain tarina, ei todellisuudessa tapahdu. Se näkyy joskus esimerkiksi asiakaspäätöksessä, että sä oot kertonut näin ja näin ja näin, ja meidän tutkimuksen mukaan tai tiedonsaamisen mukaan se ei ole totta tai ei pidä paikkansa, vaikka se oikeasti on tapahtunut. Kuunnellaan ja yritetään ymmärtää oikeasti ihmisten tilannetta, että uskotaan siihen että jos

jotain vakavaa tapahtuu, on pakko lähteä, erota kaikesta jota on rakentanut niin pitkään, oma perhe ja oma työyhteisö, oma yhteiskunta, ihmiset eroaa näistä kaikista.

K: Tosi hyvät näkökulmat ja pointit. Voisitko sä vielä sanoa, et miten pakolainen tulisi sun mielestä ammattilaisen taholta kohdata?

V: Pakolaisia, niin ku kaikkia ihmisiä, katsotaan yksilöinä. Me ollaan erilaisia, mutta saamme ihmisenä olla riippumatta koulutusta, elämäntilanteesta, ja jokaisella on oma yksilö, ja on hyvä että ammattilaiset ottaa tätä huomioon.

K: Sul on kokemusta suomalaisest palvelujärjestelmästä, sekä pakolaisena että ammattilaisena työn puolesta. Millasii ongelmii sun mielestä voi pakolaisella tulla tän järjestelmän kanssa? Jos vaikka ei osaa lukee tai kirjottaa, niin mitä se tarkoittaa?

V: Luku- ja kirjoitustaidottomille on erittäin vaikeaa ymmärtää tämän systeemin, tämän palvelujärjestelmän, ja kun edes ihmiset ei osaa vaikka hankkia tietoa omalla kielelläkin, jos ei koskaan käynyt koulussa omassa lähtömaassa ja ei voi käyttää vaikka sanakirjaa, se on ihan tuplasti vaikeaa niille ihmisille. Sen jälkeen kun pystytään kartoittamaan heidän osaamista tai toimintakykyä ja ehkä se pääsee koulutukseen mikä on tarkoitettu vain luku- ja kirjoitustaidottomille. Mutta se ei vain, asiat ei vain jää kouluun tai kurssimaailmaan, sen ulkopuolella on ihan monet asiat, aika paljon asioitakin, että tarvitsee ymmärtää niitä, lukea niitä ja ymmärtää. Vaikka kerrostalossa yleensä on jotakin, seinällä on, käytävässä on laitettu ohjeita tai hätänumeroita tai mihin voi soittaa jos pesukone meni rikki tai [naurahtaa] jotakin tapahtuu. Niitä ei pysty, saada tietoa niistäkin, ja jotkut asiat jää ihan hoitamatta ja saattaa tapahtua jotain vahinkoakin.

K: Entä asiakkaan psyykinen hyvinvointi? Jos asiakas on vaikka tosi kuormittunu, niin silläkin on varmaan vaikutusta siihen et miten palvelujärjestelmän pystyy omaksumaan?

V: Kyllä on, mulla on kyllä monta esimerkkiä tästä, että elämässä kuuluu monta haasteita, jotka ihmiset ei pärjää yksin hoitamaan niitä eikä edes ymmärtää miksi on tapahtunut näin ja mitkä

asiat on vaikuttanu toiseen asiaan. Se näkyy selvästi heiän elämässä, että stressi on päällä. Esimerkiks äidin roolissa, hänellä on monta roolia, ulkona pitäis olla hyvä opiskelija esimerkiksi, hyvä työntekijä, ja sit kotona pitäis olla hyvä äiti, sitten hyvä vaimo, ja jos psyykkiset voimavarat ei riitä siihen, kyllä se asia menee ihan pieleen, eli ei mitään onnistu. Se on ongelma, mun mielestä maahanmuuttajat ei tunne hyvin se asia mikä kuuluu mielenterveyteen, ja joskus he ajattelee, että tää on ihan normaali tunne tai se kuuluu meiän elämään, mulla on stressiä ehkä sen takia että mä en nähnyt mun perhe lähes kaksi vuotta ja näin. Ei ota riittävästi huomioon ja ei lähde hakemaan apua. Se koko ajan varmasti asia lähtee vähän huonompaan suuntaan, ei pysty hallitsemaan elämäntilanne, opiskelu, esimerkiksi joka ei pysty keskittymään lopettaa koulun tai ajattelee vaihtaa alaa koska mua ei kiinnosta, mä en ymmärrä nyt näitä asioita ja ehkä se ei sovi mulle, ja taas keksii jotain uutta ammattia tai uutta koulua. Se lähtee joskus siitä, että ei ole semmosessa yhteisössä että he saa riittävää tietoa mielenterveysongelma, mikä on masennus, minkälaisia oireita se on ja milloin pitäis hakea apua. Ja mulla on kyllä semmonen asiakas, joka ei edes vastaa mun viesteihin, koska ajattelee asiat ei tule muutoksia, ei mikään muutu, ei mitään parannu, mä en saa mistään apua ja mun tilanne ei muutu mihinkään. Mä kerroin hänelle, että se lähtee ihan sinusta, sun pitäisi muuttua ja miettiä itse että minkälainen elämäntilanne sulla on tällä hetkellä ja minkälaista reittiä on saavuttaa apua ja mitkä palveluja on käytössä. Ja se varmaan kestää, ei se tapahdu äkkiä kaikki, ei kaikki järjesty äkkiä, pitää olla kärsivällinen.

K: Se on kyl ihan totta. Tuleeks sulle mieleen viel jotain mitä sä haluisit sanoo viranomaisille liittyen vaikka virkamiehiin, ihan pakolaisen näkökulmasta?

V: Se kyllä on se oman kokemuksen mukaan, eli ensinnäkin, niin ku sanoin ennenkin, viranomaisella pitäis olla tietoa maahanmuuttajista, maahanmuuttajiin liittyen asioista, maahanmuuttajien kulttuureista. Ja ei vain nosteta koko ajan tämän maahanmuuttajuutta, me ollaan ihmisiä, me ollaan ihan yksilö, joka toimii ihan eri tavalla jossain yhteiskunnassa, ja joskus asiat ei riipu meiän maahanmuuttajuudesta, se kuuluu ehkä vaikka palvelujärjestelmään puutteista tai viranomaisilla ei ole riittävää tietoa jostain asioista, ei ollut kokemusta ennen,

taas on tullut esille jotain uusia asioita. Se ehkä pitäis ottaa enemmän huomioon, että tänne muuttaa erilaisia ihmisiä, erilaista taustaa, koulutettuja tai täysin ihan kouluttamattomia ihmisiä. Ja minkälaisia odotuksia voisi olla esimerkiksi ihmisessä joka ei päässyt koskaan kotoutumiskoulutukseen, ei oppinut semmosia asioita mitä opetetaan suomalaisten vaikka peruskoulussa, kun minun mielestä koulutusjärjestelmä tai koulumaailma on todella täydellinen, lapset saa riittävästi tietoa, taitoa koulusta. Nyt minun 15-vuotias poika, mä uskon että hän pärjää yksin, eli jos mä en oo kotona, hän laittaa ruokaa itselle ja [naurahtaa] hän pystyy itsenäisesti toimimaan. Mutta ei voi verrata näitä ihmisiä, jotka ei koskaan oo olleet koulussa ja rikkiäisessä perheessä on tullut tai yksin tulleita ja pahin on se että on tullut kriisialueelta tai traumoja on kokenut. Mutta se minkä mä haluisin vielä tuoda esille, että Suomessa kotoutumiskoulutus järjestetään vain suomen kielellä, ja samalla opetetaan ihmisiä yhteiskunnallisiin asioihin, suomen kielellä. Kun mä muistan itse, silloin kun mä kävin suomen kielen kurssilla, mulle on sanottu suomalaisista runoilijoista tai kirjailijoista tai jotain historiasta, mutta mä en muista niitä, en muista, koska silloin kieli on ollut heikko ja mä itse jouduin keskittymään kielen oppimiseen, ei vain historiasta. [naurahtaa] Nyt kun mä haluan kertoa joillekin mikä Aleksis Kivi on ollut. [nauraa] Ja joskus pitää vain hankkia tietoa netistä, että ei anneta vääriä tietoja toisille ihmisille. Eli nykyään puhutaan yhteiskuntaorientaatio niin paljon, mä toivon että jokainen maahanmuuttaja saa näitä tietoja omalla kielellä, eli se asia tulee paremmin ymmärrettäväksi ja se jää ihmisten muistiin, ei unohdu niin helposti. Eli opetetaan kieltä erikseen ja yhteiskuntaan liittyen asioita erikseen omalla kielellä.

K: Toivotaan et joku ottaa kopin näistä asioista. Ja nyt lopuksi mä kysyn sinulta vielä yhden asian. Eli mitä sä aattelet, mikä on sulle tärkeää elämässä?

V: Se että pystyn auttamaan tai tukemaan muita ihmisiä ja samalla voi vaikuttaa omaan ympäristöön tai omaan yhteiskuntaan. Kun jotakin onnistuu tai asiat menee eteenpäin, kyllä sä nautit työstä, jokaisesta hetkestä kun voimme vaikuttaa johonkin, se tuntuu todella hyvältä.